

Levenskwaliteit
voor iedereen

Kadernota 2027

In Echt-Susteren vieren we het goede leven. We zijn met trots een Cittaslow gemeente.
Meer informatie op www.echt-susteren.nl/cittaslow.

Kadernota 2027

meerjarenperspectief 2028-2030

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
2.	Financiële kaders	6
3.	Ontwikkelingen	20
4.	Financiële vertaling ontwikkelingen	23
5.	Financiële recapitulatie	24
6.	Meerjareninvesteringsprogramma	25

1. Inleiding

De kadernota 2027 bevat de kaders voor de nog op te stellen ontwerpbegroting 2027. Het gaat hierbij om zowel beleid als budget. De nota bevat keuzes over bestaand en nieuw beleid en bijbehorende baten en lasten. De discussie en de afweging over de inzet van de financiële middelen vindt pas plaats bij de begrotingsbehandeling.

Moment raadsbehandeling:

Raadsvergadering voor de zomervakantie van het jaar voorafgaand aan het jaar waarop de begroting (waarvoor de kadernota kaders stelt) betrekking heeft.

Regelgeving:

Verordening Uitgangspunten van het financieel beleid, alsmede de regels voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Echt-Susteren (vastgesteld 11 december 2025)

Artikel 4. Kaders ontwerp-begroting

1. Het college biedt vóór 15 juni aan de raad een Kadernota aan met een voorstel voor het beleid en de financiële kaders van de ontwerp-begroting voor het volgende begrotingsjaar en de meerjarenraming. De raad stelt deze Kadernota vóór 15 juli vast.
2. In de begroting wordt een post onvoorzien van € 103.500 opgenomen.

2. Financiële kaders

Geldende kaders eerdere begrotingen

De gemeente staat voor de plicht met een structureel sluitende begroting te werken. Dit is niet alleen een voorschrift van de toezichthouder, de provincie Limburg, maar is ook een plicht die de gemeente in het kader van het BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden Provincies en Gemeenten) en een gezond financieel beleid moet vervullen. Uitgangspunt is dat nieuw beleid gerealiseerd kan worden als bestaand beleid wordt ingeleverd. Wanneer de raad dit niet wil, moeten de inkomsten verhoogd worden i.c. de OZB-belastingen. Verhoging van de tarieven is het laatste redmiddel. Allereerst wordt gekeken naar efficiency en wordt bestaand beleid ter discussie gesteld.

Repressief toezicht

De raad moet volgens artikel 189, lid 2 Gemeentewet zorgen voor evenwicht in de begroting. Evenwicht wil zeggen dat de structurele lasten in de begroting met structurele baten worden gedekt en dat de ramingen volledig en realistisch zijn. De toezichthouder, provincie Limburg, gaat na of de raad zich aan deze wettelijke opdracht houdt. Is dat niet het geval, en is er dus sprake van een tekort in de begroting dat ook aan het eind van de meerjarenraming nog steeds bestaat, dan plaatst zij op basis van artikel 203, lid 1 Gemeentewet een dergelijke begroting onder preventief toezicht.

Mogelijkheid inzet algemene reserve als structureel dekkingsmiddel om de begroting sluitend te krijgen.
Met ingang van het begrotingsjaar 2026 wordt deze mogelijkheid voor het eerst geboden. Dat blijkt uit een brief van minister Uitermark van Binnenlandse Zaken aan de Tweede Kamer. Een ruimere structurele inzet van reserves werd mogelijk gemaakt omdat de reservepositie van een groot deel van de gemeenten volgens de minister de afgelopen vier jaar is verbeterd. Die verbetering van de reservepositie blijkt uit de jaarrekeningen van de gemeenten gezamenlijk: in de afgelopen jaren lieten die een overschot zien van 1,7 tot 3,7 miljard euro per jaar.
Dat komt dan met name omdat het gemeenten niet altijd lukt het geld uit te geven dat ze van plan waren uit te geven. Als verklaring daarvoor geldt, volgens de minister, een gebrek aan uitvoeringskracht: onvoldoende personeel ten opzichte van het aantal taken en ambities.

Niet oneindig

Het putten uit de algemene reserves is alleen toegestaan voor gemeenten met een omvangrijke reservepositie. Jaarlijks mogen die maximaal 10 procent van het surplus in de algemene reserve – het deel dat niet nodig is voor afdekking van toekomstige risico's – inzetten als structureel dekkingsmiddel. Aanvullende voorwaarden zijn dat de solvabiliteit van de gemeente minimaal 20 procent is (en blijft) en voldoende weerstandsvermogen.
Minister Uitermark benadrukt in haar brief dat het inzetten van reserves als structureel dekkingsmiddel niet oneindig kan doorgaan. Het is slechts een hulpmiddel. Het is geen structurele oplossing in het geval dat financiële tekorten bij gemeenten zich blijven voordoen.

Mogelijkheid gemeente Echt-Susteren

Voor onze gemeente geldt dat de algemene reserve nodig is voor het afdekken van het benodigde weerstandsvermogen. Er is dus geen ruimte om de algemene reserve in te zetten als structureel dekkingsmiddel.

Thema-onderzoeken (voorheen Verdiepingsonderzoeken)

Op 2 juli 2024 heeft Gedeputeerde Staten van Limburg besloten om de financiële Verdiepingsonderzoeken, zoals deze jaarlijks per regio werden uitgevoerd, niet langer in deze vorm tot uitvoering te brengen. De provincie gaat starten met het uitvoeren van themaonderzoeken, waarin specifieke onderwerpen worden uitgediept voor alle gemeenten van Limburg. De onderwerpen worden in 2026 nader bepaald.

Beheerplannen

Een van de pijlers voor goed inzicht in de financiële positie is het beschikken over actuele, door de raad vastgestelde beheerplannen, waarbij ook het kwaliteitsniveau wordt bepaald. Dit is ook een eis van de toezichthouder.

Beheerplannen

Plannen	Vastgesteld door de raad	Nieuwe planning in raad/college	Financiële vertaling begroting en meerjarenraming
Verkeer, GVVP 2016-2025	Ja	2026	Ja
Waterketenplan 2022-2026	Nee	nvt	Ja
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2022-2026	Ja	2026	Ja
Verlichtingsplan 2024-2028	Ja	2028	Ja
Uitvoeringsplan Civieltechnische Kunstwerken 2022-2026.	Nee	2026	Ja
Beheerplan Gebouwen 2024-2033	Ja	n.v.t.	Ja
Kadernota Regie op Groen	Nee	n.v.t.	Ja
Groenbeheerplan 2019-2023	Nee	2026	Ja
Wegbeheerplan 2022-2026	Ja	2026	Ja
Bomennota 2023 - 2033	Ja	2033	Ja

Heffingenbeleid

Het heffingenbeleid bevat informatie over het tarievenbeleid voor de gemeentelijke heffingen, de ontwikkeling van de lokale heffingen en het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente.

Soorten belastingen

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke lokale heffingen de gemeente aan de inwoners en bedrijven mag opleggen. Echt-Susteren kent de volgende heffingen, op basis van door de raad vastgestelde verordeningen:

1. Belastingen waarvan de opbrengst vrij besteedbaar is:

OZB (onroerendezaakbelasting)

De onroerendezaakbelastingen zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen waarvan de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht kan worden besteed. De hoogte van de aanslagen is zowel afhankelijk van de waarde van een object, zoals die elk jaar wordt bepaald op basis van de Wet waardering onroerende zaken (hierna: Wet WOZ), als van de door de raad vastgestelde tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen tarieven voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting is een algemene belasting en daarmee een algemeen dekkingsmiddel.

De belasting is gebaseerd op de gedachte dat door personen die binnen de gemeentegrenzen verblijven en niet zijn ingeschreven in het BRP, maar wel gebruik maken van de (algemene) gemeentelijke voorzieningen, een bijdrage leveren aan deze algemene voorzieningen. De belasting moet dan ook worden gezien als een tegemoetkoming in de kosten van de gemeente voor de instandhouding van die voorzieningen. De belasting wordt verschuldigd voor het houden van verblijf met overnachting tegen vergoeding en wordt geheven van degene die verblijf biedt. Deze is dan op grond van regelgeving bevoegd de belasting te verhalen op de persoon of personen die verblijf houden.

Forensenbelasting

Met ingang van 2022 is een forensenbelasting ingevoerd om zodoende de niet-ingezetene die in de gemeente een tweede woning hebben, bij te laten dragen in de algemene voorzieningen die de gemeente biedt. De eigenaar betaalt weliswaar onroerendezaakbelasting over zijn bezit, net als de ingezetene met een eigen huis in de gemeente, maar voor de niet-ingezetene wordt geen vergoeding via de algemene uitkering ontvangen. De forensenbelasting wordt direct geheven bij de niet-ingezetene die de beschikking heeft over een woonruimte. Voorwaarde voor het heffen van een forensenbelasting is dat de eigenaar geen ingezetene is, meer dan 90 dagen beschikt over de tweede woning en dat de woning gemeubileerd is. De niet-ingezetene betaalt een vast bedrag per jaar.

Precariobelasting

De gemeente heft precariobelasting voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Vanaf 2021 geldt een nieuwe verordening precariobelasting. De gemeenteraad heeft ermee ingestemd dat geen precariobelasting meer wordt geheven voor terrassen, omdat de gemeente het belang erkent dat terrassen de leefbaarheid van kernen vergroten en centra aantrekkelijker worden voor winkelend publiek.

2. Belastingen om kosten mee te verhalen: de bestemmingsheffingen en rechten. De opbrengst is niet vrij besteedbaar maar is gerelateerd aan een gemeentelijke zorgplicht of aan specifieke dienstverlening. Hiertoe behoren:

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsbelasting. De rijksoverheid heeft bepaald dat de gemeente de opbrengst van de afvalstoffenheffing gebruikt voor de dekking van de kosten van het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen.

De tarieven van de afvalstoffenheffing:

- Vast recht per aansluiting voor een éénpersoons huishouden.
- Vast recht per aansluiting voor een meerpersoons huishouden.
- Een variabel deel dat wordt geheven per lediging.

Reinigingsrecht

Naast de verplichte vuilinzameling bij huishoudens zamelt de gemeente ook afval in van bedrijven en instellingen. Voor deze niet-verplichte diensten kan geen afvalstoffenheffing worden geheven. De kosten voor deze dienstverlening kan de gemeente dekken uit de reinigingsrechten. De reinigingsrechten zijn een retributie. Ook voor deze belasting geldt dat de gemeente de opbrengst van de reinigingsrecht moet gebruiken voor de dekking van de kosten voor de afvalinzameling.

De tarieven van het reinigingsrecht

- Vastrecht per aansluiting.
- Een variabel deel dat wordt geheven per lediging.

Rioolheffing

De rioolheffing is een bestemmingsbelasting. De rijksoverheid heeft bepaald dat de gemeente de opbrengst van de rioolheffing gebruikt voor de dekking van de kosten van:

- de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, ook zuivering van huishoudelijk afvalwater;
- de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, evenals het treffen van maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te bereiken.

De tarieven van de rioolheffing:

- Tarief voor eigenaren van een woning die is aangesloten op de gemeentelijke riolering.
- Tarief voor eigenaren van een niet-woning (bijvoorbeeld een kantoor of een winkel) die is aangesloten op de gemeentelijke riolering.

Leges

De gemeente heft leges voor door haar verstrekte diensten, genoemd in de bij de legesverordening behorende tarieventabel.

De tarieventabel is onderverdeeld in drie titels:

- Hoofdstuk 1 Algemene Dienstverlening. Onder andere: burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen, verstrekkingen uit de basisregistratie personen.
- Hoofdstuk 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning. Onder andere: bouwvergunning, aanlegvergunning en sloopvergunning.
- Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn. Onder andere: horeca en organiseren evenementen.

Kruissubsidiëring:

Binnen hoofdstuk 1 is kruissubsidiëring toegestaan. Zo mag bijvoorbeeld het tarief voor huwelijksvoltrekkingen meer dan kostendekkend worden vastgesteld ter compensatie van een niet kostendekkend tarief voor paspoorten. Ook binnen hoofdstuk 2 is kruissubsidiëring toegestaan en ook tussen hoofdstuk 1 en 2. Niet kostendekkende tarieven voor de diensten die vallen onder hoofdstuk 1 mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor de omgevingsvergunning uit hoofdstuk 2. Op grond van de Europese Dienstenrichtlijn is binnen hoofdstuk 3 kruissubsidiëring niet toegestaan.

Grafrechten

De gemeente heft lijkbezorgingsrechten voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen Annahof in Echt en Elsene in Nieuwstadt.

Lastendruk

In het hoofdlijnenakkoord 2026-2030 is afgesproken dat jaarlijks sluitende meerjarenbegrotingen uitgangspunt zijn in combinatie met een aanvaardbare lokale lastendruk voor de huishoudens die rond het provinciaal gemiddelde ligt. Uit het belastingoverzicht 2026 van de provincie Limburg blijkt dat de gemeente erin geslaagd is om vanaf 2020 onder het niveau van dit provinciale gemiddelde te komen. De gemiddelde lastendruk voor meerpersoonshuishoudens is in 2026 € 46 lager dan het provinciale gemiddelde.

Nota risicomanagement en weerstandsvermogen

Conform artikel 21 lid 2 van de Financiële verordening gemeente Echt-Susteren 2025 dient het beleid inzake het risicomanagement te worden vastgelegd in een "Nota Risicomanagement". Deze Nota Risicomanagement Echt-Susteren 2022 geeft hier invulling aan. Het doel van deze nota is om kaders voor de uitvoering van risicomanagement in de gemeente Echt-Susteren te stellen. Hierbij staan de volgende vragen centraal:

- Wat verstaan we onder risicomanagement?
- Waarom doen we aan risicomanagement?
- Hoe doen we het risicomanagement?
- Wat moet het risicomanagement opleveren?

Conform artikel 21 van de Financiële verordening gemeente Echt-Susteren 2025 dient de gemeente te beschikken over een "Nota Weerstandsvermogen". Deze Nota Weerstandsvermogen Echt-Susteren 2022 geeft hier invulling aan. Het doel van deze nota is om beleidskaders te stellen voor het weerstandsvermogen. Hierbij staan de volgende vragen centraal:

- Waarom bepalen we het weerstandsvermogen?
- Wat verstaan we onder weerstandsvermogen?
- Hoe bepalen we het weerstandsvermogen?
- Wat moet de bepaling van het weerstandsvermogen opleveren?

Op 3 november 2022 heeft de raad de nota's risicomanagement en weerstandsvermogen vastgesteld. De nota's worden tenminste éénmaal per raadsperiode geactualiseerd.

Beleid reserves

De nota reserves en voorzieningen wordt elke twee jaar aan de raad ter vaststelling aangeboden. In de tussenliggende jaren vindt er alleen een cijfermatige bijstelling van de reserves plaats, voor zover dat nodig is. De nota reserves en voorzieningen 2025 is in november 2025 tegelijk met de begroting 2026 door de raad vastgesteld. In november 2026 wordt gelijktijdig met de begroting 2027 de bijstelling van de reserves en voorzieningen 2026 aan de raad aangeboden. Een aantal reserves worden vanwege hun specifieke doel apart toegelicht.

Het "potten" in reserves is geen doel op zich, maar een middel om in minder goede tijden in te zetten om toch een sluitende en realistische begroting te presenteren. Met andere woorden: in goede tijden sparen om in minder goede tijden te ontsparen. Wordt het plafond bereikt van een reserve dan wordt het surplus afgeroomd en wordt het surplus toegevoegd aan de reserve vermindering kapitaallasten.

Met het raadsbesluit inzake de bijstelling reserves en voorzieningen 2024, raadsvergadering van 7 november 2024, is besloten dat de toevoeging aan reserves vóór resultaatbepaling achterwege wordt gelaten en incidenteel vrijvallende middelen bij de jaarrekening, deel uitmaken van het jaarrekeningresultaat.

Algemene reserve

De algemene reserve moet worden beschouwd als een buffer voor het opvangen van risico's waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen bestaan. De omvang van de benodigde weerstandscapaciteit en de normatieve ondergrens van het absolute weerstandsvermogen wordt tweemaal per jaar herrekend, zie de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en de jaarrekening. De algemene reserve is onderdeel van de weerstandscapaciteit.

Reserve vermindering kapitaallasten

In de Kadernota 2018, vastgesteld door de raad in de vergadering van 13 juli 2017 is bepaald dat substantiële incidentele meevallers in principe toegevoegd worden aan de reserve vermindering kapitaallasten. Deze kan worden ingezet om structureel ruimte te creëren binnen het meerjarenperspectief van de begroting. In het coalitieakkoord 2026-2030 is opgenomen dat incidentele meevallers eerst ten gunste van de gemeenschapshuizen komen. Zodra er voldoende middelen zijn voor de gemeenschapshuizen dan worden meevallers weer gestort in de reserve vermindering kapitaallasten.

Reserve revolverende investeringen

Het doel van de reserve is te investeren in investeringen waarmee een rendement behaald kan worden, waaronder duurzaamheid. Doordat het geïnvesteerde bedrag wordt terugverdiend, wordt dit weer toegevoegd aan de reserve om het vervolgens te investeren voor nieuwe projecten. Verder is (conform kaderbrief 2021) besloten om de opbrengst verkoop gemeentelijke eigendommen toe te voegen aan de reserve revolverende investeringen, zodat ook met de verkoopopbrengsten inkomsten kunnen worden gegenereerd.

Reserve gemeenschapshuizen

Een van de punten uit het coalitieakkoord 2026-2030 is investeren in gemeenschapshuizen. Hiermee zijn behoorlijke investeringsbedragen gemoeid. Om onze toekomstige begrotingen niet te zwaar te belasten met kapitaallasten is bij de bestemming saldo jaarrekening 2024 voorgesteld een nieuwe reserve gemeenschapsvoorzieningen te vormen, van waaruit dekking van de kapitaallasten kan plaatsvinden. Overschotten worden als eerste in deze reserve gestort. De voorziening is gevormd voor de volgende gemeenschapshuizen Pius X en Buurthuis St. Joris in Echt, gemeenschapshuis in Nieuwstadt, gemeenschapsvoorziening in Susteren, Oos Heem in Koningsbosch en De Koppel in Dieteren.

Financieel beleid

Verder is in de loop der jaren nog financieel beleid ontwikkeld over:

Algemene uitkering

Voor wat betreft de algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt in de begroting 2027 uitgegaan van de meicirculaire (2026) en de daarin opgenomen uitkeringsfactoren.

Bij de bepaling van de accressen voor de jaren na het begrotingsjaar houden de beheerders van het gemeentefonds rekening met een mutatie van de prijsontwikkeling van het BBP (Bruto Binnenlands Product). De gemeente begroot de algemene uitkering voor de jaren 2027-2030 op basis van constante prijzen en houdt aan de lastenkant van de meerjarenraming geen rekening met een inflatiepercentage.

Verordening artikel 212

In artikel 212 van de Gemeentewet is opgenomen dat de raad bij verordening de uitgangspunten voor het financieel beleid vaststelt. Het gaat hierbij om uitgangspunten die binnen de verslaggevingsregels van het BBV ter invulling aan de gemeente zijn gelaten en die kunnen worden afgestemd op de specifieke omstandigheden van de gemeente.

Door de uitgangspunten vast te leggen in de verordening wordt invulling gegeven aan de kaderstellende rol van de raad. Hiermee wordt voor eenieder helderheid verstrekt over keuzes die over het financieel beleid zijn gemaakt en de argumentatie daarbij. Ook is hiermee helder welke spelregels bij de begrotingsuitvoering moeten worden gevolgd en geeft dit waarborgen dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan. De verordening is in december 2025 door de raad vastgesteld.

Onvoorziene uitgaven

In de begroting is een bedrag van € 103.500 opgenomen voor onvoorziene uitgaven. Om praktische redenen is het college gemandateerd een beroep te kunnen doen op deze post en daarover de raad pas achteraf te informeren door één van de beide bestuursrapportages of de jaarrekening.

Stelposten

In de begroting zijn een aantal stelposten opgenomen om uitgaven te dekken die vooraf nog niet te ramen zijn.

- a. Stelpost cao-ontwikkelingen.

Het vaststellen van een cao-voor gemeenteambtenaren, (de laatste cao heeft een looptijd van 1 april 2025 tot 1 april 2027), heeft tot gevolg dat de brutosalarissen stijgen, maar heeft ook vaak gevolgen voor de diverse werkgeversafdrachten. Daarnaast heeft deze cao ook gevolgen voor de bijdrage aan de verbonden partijen waarop deze cao eveneens van toepassing is, met name het SC MER. Ook andere verbonden partijen met een eigen cao, zoals sinds een aantal jaren de veiligheidsregio's zullen de gemeenten om een hogere bijdragen vragen. Voor de nieuw af te sluiten cao in 2027 moeten aanvullende middelen aan de stelpost worden toegevoegd, zodat hiermee de financiële gevolgen kunnen worden afgedekt.

b. Stelpost toekomstige ontwikkelingen algemene uitkering

In de diverse circulaire's inzake de algemene uitkering worden vaak middelen aan de gemeenten beschikbaar gesteld, waarvoor eerst nog beleid ontwikkeld moet worden. Zolang er nog geen directe bestemming aan de middelen kan worden gegeven worden deze "geparkeerd" in deze stelpost. Deze post kan gebruikt worden om indexaties mee op te vangen.

c. Stelpost verrekeningen algemene uitkering

Deze stelpost is bestemd om afrekeningen met het Rijk inzake de algemene uitkering te dekken. Vaak vindt de afrekening pas na een of twee jaar plaats.

d. Stelpost leges omgevingsvergunningen

In het kader van de invoering van de nieuwe Omgevingswet per 1 januari 2024 is in MER-verband een extern bureau ingehuurd om de kostenonderbouwing van de leges Omgevingswet te toetsen. Uit dit onderzoek is gebleken dat niet alle daartoe in aanmerking komende kosten die de gemeente maakt in de leges zijn doorberekend. De nieuw opgestelde berekening laat zien dat structureel een bedrag van € 1.316.155 kan worden bijgeraamd. Voor het geval de leges achterblijven bij de raming is een stelpost opgenomen van € 600.000.

Deelfondsen 3D's

In 2015 is de uitvoering van het sociaal domein (zorg, jeugdhulp en werk) gedecentraliseerd naar de gemeenten. Hiervoor ontvingen de gemeenten aparte uitkeringen in de vorm van deelfondsen. Het Rijk heeft besloten om de budgetten voor de drie pijlers met ingang van 2019 te ontschotten en deel uit te laten maken van de algemene uitkering. In het hoofdlijnenakkoord 2018-2022 is afgesproken dat de budgetten op basis van de bedragen uit de begroting 2018 geoormerkt blijven voor het sociaal domein en mogelijke tekorten binnen bepaalde pijlers binnen het programma op te vangen. Overschotten blijven geoormerkt binnen de bestaande (egaliserende) reserves voor het sociaal domein.

Indexering budgetten

Het is regel dat budgetten niet automatisch geïndexeerd worden. De indexering moet gezocht worden door het maken van slimme keuzes. Het is in sommige gevallen onoverkomelijk dat dit ten koste gaat van de kwaliteit (lager uitvoeringsniveau).

De jaarlijkse inflatie moet worden opgevangen door het interen op de huidige budgetten. Gelet op de hoge inflatie die zich de laatste jaren heeft voorgedaan, zullen de kosten van uit te voeren werken en diensten behoorlijk toenemen. Het is niet zeker dat deze hogere kosten binnen de bestaande begrotingsposten opgevangen kunnen worden, waardoor overschrijdingen onoverkomelijk zijn. Uw raad wordt hierover via de bestuursrapportages of raadsinformatiebrieven geïnformeerd.

Incidentele meevallers

Incidentele meevallers worden in de reserve Gemeenschapshuizen gestort om de kapitaallasten te drukken om ruimte te creëren in de meerjarenbegroting.

Overheveling niet volledig bestede budgetten

Bij het niet volledig besteden van budgetten uit de 2^e bestuursrapportage vóór 31 december van het boekjaar, mag een bestemmingsreserve worden gevormd, waaruit in een volgend jaar deze specifieke lasten worden gedekt. Voorafgaand aan het opnieuw beschikbaar stellen van het budget wordt voorgesteld om in het daaropvolgende boekjaar wel al uitgaven te doen ten laste van het nog door de raad op nieuw beschikbaar te stellen budget.

Uitgaven uit reserves

Wanneer uitgaven uit reserves gedekt worden en deze aan het einde van enig boekjaar niet volledig zijn uitgevoerd, maar in het daaropvolgende jaar nog nodig zijn, is het toegestaan in het daarop volgende boekjaar al uitgaven te doen ten laste van het nog door de raad opnieuw beschikbaar te stellen budget.

Vorbereidingskrediet faciliterende en actieve grondexploitaties

Wanneer de gemeente overweegt om zelf of in samenwerking met een projectontwikkelaar, een (uitleg)gebied te (laten) ontwikkelen, moeten hiervoor, met name in de initiatief- en voorbereidingsfase, kosten worden gemaakt. Vervolgens kan definitief worden besloten om de gronden al dan niet in exploitatie te nemen of de exploitatie daarvan te faciliteren. Bij een actieve grondexploitatie ontwikkelt de gemeente de gronden zelf en bij een faciliterende grondexploitatie faciliteert de gemeente de randvoorwaarden voor een gewenste ontwikkeling van gronden door een derde partij.

Het algemeen budgetrecht is een raadsbevoegdheid. Normaal gesproken mag het college geen kosten voor grondexploitaties maken, voordat de raad hiervoor geld ter beschikking heeft gesteld. De raad kan het college echter de ruimte bieden om binnen kaders zelfstandig financiële besluiten hierover te nemen. Vanwege de doorlooptijden van raadsvoorstellen is het niet te doen om met name bij het veelvoud aan kleinere projecten, per project een voorbereidingskrediet door de raad te laten vaststellen voordat voorbereidende kosten kunnen worden gemaakt.

Om toch in de voorbereidingsfase al kosten te kunnen maken, deze op juiste wijze te registreren en dekking daarvoor te regelen, wordt het volgende voorgesteld:

Limiet

De raad geeft het college de ruimte om jaarlijks zonder voorafgaande tussenkomst van de raad tot een totaalbedrag van maximaal € 100.000 bestedingen te doen voor de voorbereiding van actieve- en faciliterende grondexploitaties, dit met inachtneming van de volgende voorwaarden die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor voorbereidingskosten dwingend voorschrijft:

- De kosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst van bijlage IV bij het Omgevingsbesluit;
- De kosten mogen maximaal 5 jaar geactiveerd blijven. Na maximaal 5 jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actieve of faciliterende grondexploitatie dan wel worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat of er moet een voorziening worden getroffen.

De in de beginfasen te maken voorbereidingskosten zijn meestal planontwikkelingskosten, maar kunnen ook bestaan uit o.a. beheerskosten, sloopkosten, (strategische) verwervingskosten en rente. Afhankelijk van de indeling in een actieve- of faciliterende grondexploitatie, worden kosten die al worden gemaakt voordat het grondexploitatiecomplex mag worden geopend, volgens het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verantwoord onder '*Immateriële Vaste Activa (ImVA)*' of '*Overlopende activa*'.

Overgang naar exploitatie

Worden deze plannen daadwerkelijk in ontwikkeling genomen, dan worden de onder ImVA of overlopende activa geactiveerde voorbereidingskosten overgeheveld naar het actieve of faciliterende grondexploitatiecomplex.

Afboeking

De op ImVA of overlopende activa verantwoorde kosten waarvan de 5 jaarstermijn in het actuele boekjaar verstrijkt, worden in dat actuele boekjaar afgeboekt ten laste van het jaarresultaat. Als dekking wordt hiervoor de algemene reserve grondbedrijf gebruikt. Indien er een voorziening is gevormd, hoeven de kosten niet te worden afgeboekt, maar kunnen ze later alsnog worden ingebracht in de grondexploitatie als de raad daartoe heeft besloten.

Risicobeheersing

Om te voorkomen dat op enig moment meer voorbereidingskosten worden gemaakt dan de algemene reserve grondbedrijf kan afdekken, wordt met de verantwoording van kosten op het voorbereidingskrediet telkenmale ook een claim opgenomen op de algemene reserve grondbedrijf.

Algemeen voorbereidingskrediet

Om de uitvoering van de projecten volgens het meerjareninvesteringsplan (MIP) te kunnen realiseren is het noodzakelijk om de voorbereiding een jaar eerder te starten dan vermeld in het MIP.

Hiervoor wordt jaarlijks een algemeen voorbereidingskrediet van € 250.000 beschikbaar gesteld voor alle kredieten die in het MIP zijn opgenomen. Op dit voorbereidingskrediet wordt niet afgeschreven. Naast bovenstaande investeringen van het MIP kunnen ook in de loop van het jaar nieuwe investeringen worden voorbereid. Deze staan dan nog niet op het MIP vermeld. Ook voor deze investeringen geldt dat voorbereidingskosten worden gemaakt voordat een kredietvoting aan de raad wordt voorgelegd. De raad geeft het college de ruimte om jaarlijks zonder voorafgaande tussenkomst van de raad binnen het genoemde voorbereidingskrediet bestedingen te doen voor het maken van voorbereidingskosten voor (nieuwe) investeringen.

Als de raad afwijzend besluit over de kredietvoting, dan moeten de gemaakte voorbereidingskosten ten laste gebracht worden van de reserve vermindering kapitaallasten. Wordt het krediet wel gevoteerd, dan worden de voorbereidingskosten geactiveerd en afgeschreven volgens de verslaggevingsvoorschriften.

Uitgangspunten

Aantal inwoners

Voor de begroting 2027 wordt uitgegaan van een inwonertal van 32.400. Het werkelijk aantal inwoners op 1 januari 2026 is 32.394 inwoners.

Rentepercentage

In de begroting 2027 wordt een rekenpercentage toegepast van 2%. De rente voor langlopende leningen bedraagt per 1 april 2026 voor een 20-jarige lineaire lening 3,40%, voor 25 jaar lineair 3,53% en voor 30 jaar lineair 3,58%. Als de rente verder gaat stijgen, kan de begroting onder druk komen te staan en zullen de rentelasten toenemen.

Uitzetten overtollige middelen

Een gemeente mag geen middelen aantrekken en vervolgens uitzetten om inkomsten te genereren. De gemeente is verplicht om de overtollige liquide middelen te parkeren bij de schatkist. Hierop is één uitzondering. Een gemeente mag de overtollige liquide middelen wel uitlenen aan ander decentrale overheden. De geplande investeringen laten komende jaren weinig tot geen ruimte om overtollige liquide middelen uit te zetten.

Meerjarige liquiditeitenplanning

Voor de normale exploitatielasten wordt uitgegaan van het principe dat jaarlijkse uitgaven worden voldaan uit de jaarlijkse inkomsten. Voor een goede liquiditeitenplanning zijn twee zaken van belang, namelijk de verwachte investeringen en de renteontwikkeling op korte en op lange termijn.

Voor de investeringen wordt uitgegaan van het meerjareninvesteringsplan. De renteontwikkeling wordt dagelijks bijgehouden en per kwartaal met de portefeuillehouder financiën besproken. Als de renteontwikkeling daarvoor aanleiding geeft wordt in direct overleg met de portefeuillehouder gehandeld, om mogelijke renterisico's te beperken. Naast de investeringen wordt ook in de liquiditeitenplanning meegenomen de eventuele verkoopopbrengsten uit het grondbedrijf. Door deze aspecten regelmatig te monitoren wordt optimaal gebruik gemaakt van de renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.

Aandachtspunten en aanvullende notities commissie BBV

Met ingang van 2017 zijn er wijzigingen aangebracht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en zijn een aantal notities van de commissie BBV verschenen met dwingende voorschriften. De huidige geldende verordening is opnieuw vastgesteld door de raad op 11 december 2025.

De volgende elementen zijn van toepassing bij het opstellen van de begroting.

Activeren van investeringen

Het activeren van investeringen heeft financiële effecten. Enerzijds leidt het activeren tot structurele kapitaallasten, die structureel gedekt moeten worden. Daarnaast kent het activeren op de langere termijn ook een kostenverhogend effect, namelijk de rentecomponent. Dit is een extra kostenpost, die is opgenomen in onze (meerjaren)- begroting en de beheerplannen.

Anderzijds kan het zijn, dat in de startjaren incidentele ruimte binnen de begroting ontstaat door een gefaseerde invoering (alleen nieuwe investeringen worden geactiveerd). Veelal werden investeringen gedekt uit incidentele middelen (reserves). Door te activeren zijn structurele middelen nodig in plaats van de eventueel beschikbare incidentele middelen. Het is natuurlijk ook mogelijk dat beschikbare incidentele middelen gebruikt worden voor de vorming van een bruteringsreserve. De structurele kapitaallasten kunnen dan gedekt worden uit deze bruteringsreserve.

Financiële kengetallen

In de begroting en de jaarstukken is de gemeente verplicht een basisset van vijf financiële kengetallen op te nemen. Deze kengetallen zijn bedoeld om de gemeentelijke financiële positie inzichtelijker te maken en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten.

Een afzonderlijk kengetal zegt weinig over hoe uw financiële positie moet worden beoordeeld. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een beeld geven van de financiële positie van de gemeente. Het is dan ook van belang dat de kengetallen door het college worden voorzien van een adequate toelichting. Vanuit de controlerende

en kaderstellende rol is het aan de raad om eventueel bijstellingen te verlangen. Bij de invoering van de kengetallen is een bewuste keuze gemaakt om geen norm op te leggen. Een kengetal of de ontwikkeling van een kengetal is een weerspiegeling van het gevoerde beleid. Voor de toezichthouder hebben de kengetallen een signaleringswaarde en worden ze betrokken bij het krijgen van een completer inzicht in de financiële situatie van de gemeente.

Kengetalen en indicatoren

In 2016 zijn door de commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoorden provincies en gemeenten) een aantal indicatoren verplicht gesteld. Deze wettelijke indicatoren zijn oorspronkelijk bedoeld om gemeenten en provincies beter met elkaar te kunnen vergelijken.

Kengetallen en indicatoren moeten een toegevoegde waarde hebben. Tevens is bekeken welke minimumeisen aan kengetallen en indicatoren worden gesteld. De bevindingen hiervan leveren op dat een groot aantal kengetallen en indicatoren kunnen vervallen of op een andere wijze worden gepresenteerd.

Onderstaande verbeteringen zijn doorgevoerd:

- Indicatoren worden maar éénmalig vermeld in de begroting op de plaats waar ze het meeste thuishoren.
- De bron van de indicator wordt vermeld in de begroting. Hierdoor is het voor iedereen duidelijk waar ze moeten zoeken en welke bron gehanteerd is.
- Indicatoren worden niet meer meerjarig opgenomen. Dit is namelijk vanuit het BBV geen verplichting.
- Alle indicatoren worden gepresenteerd in één totaaloverzicht per programma. Dit geeft meer "rust" in de begroting. Nu staan onder elk product indicatoren vermeld.
- Eigen indicatoren toevoegen kan. Deze moeten dan wel aan de volgende voorwaarden voldoen:
 - een duidelijke bron die goed te vinden is.
 - het geven van stuurinformatie.

Disconteringsvoet

De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde voor het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijkgesteld en is afgeleid van het streefpercentage van de ECB voor de inflatie, zijnde 2%.

Looptijd grondexploitatiecomplex

Om de risico's die samenhangen met langlopende grondexploitaties te beheersen, wordt de looptijd van elk grondexploitatiecomplex periodiek en voortschrijdend beoordeeld. Langlopende grondexploitaties zijn toegestaan, mits aannemelijk is dat de exploitatie financieel beheersbaar blijft.

Indien de looptijd van een grondexploitatie zich over een langere periode uitstrekt, is een expliciete en deugdelijke motivatie vereist. Deze motivatie wordt door de raad geautoriseerd en opgenomen in de begroting en de jaarstukken. De onderbouwing bevat passende risicobeperkende beheersmaatregelen die zijn afgestemd op de specifieke omstandigheden van het project.

Mogelijke beheersmaatregelen zijn onder meer:

- het beschikken over daadwerkelijke afzetcontracten voor de latere fasen;
- het hebben van herleidbare afspraken of intenties van projectontwikkelaars en corporaties;
- het realiseren van harde opbrengsten in eerdere jaren;
- het hanteren van prudente uitgangspunten bij de raming van opbrengsten in de verdere toekomst;
- en andere maatregelen die de omvang van het geïnvesteerde vermogen beperken en daarmee de financiële risico's verkleinen.

Notitie Materiële vaste activa

De commissie BBV heeft in januari 2020 de geactualiseerde notitie Materiele vaste activa gepubliceerd over investeren, activeren, waarderen, afschrijven en onderhoud kapitaalgoederen.

In de notitie zijn in relatie tot materiele vaste activa relevante onderwerpen aan bod gekomen, zoals:

- omvangscriterium bij vaste activa

- afschrijvingsbeleid vaste activa
- stelsel- en schattingswijzigingen
- instellen van onderhoudsvoorzieningen.

Autorisatie van (restant)budgetten investeringen

Investeringsbudgetten worden door de raad vastgesteld, hetzij via de vastgestelde begroting, hetzij via een afzonderlijk besluit van de raad. Op basis van de Gemeentewet heeft het college van burgemeester en wethouders een actieve informatieplicht aan de raad.

Bij routine-investeringen wordt regelmatig de behoefte gevoeld de investeringsbudgetten gedeeltelijk over te hevelen naar het volgende boekjaar. Dit om te voorkomen dat er (tijdelijk) geen budget is, maar toch uitgaven gedaan moeten kunnen worden. Wanneer een besparing ontstaat op de toegekende budgetten, is het aan de raad om te besluiten wat er met de restantbudgetten gebeurt. Met de raad moeten nog afspraken gemaakt worden, zoals:

- op welk moment gerapporteerd moet worden over de restantbudgetten en het voorstel om een budget af te sluiten dan wel open te houden voor toekomstige uitgaven;
- het minimum bedrag wat overgeheveld kan worden (per gemeente te bepalen).

Deze afspraken (rapporteringscriteria) kunnen worden vastgesteld in de financiële verordening op grond van artikel 212 Gemeentewet.

Beheersing budget: termijn van open houden van een budget

In de praktijk blijkt hoe moeilijk het is om investeringsbudgetten te beheersen, omdat de doorlooptijd van investeringen lang is. Het kan voorkomen dat investeringsbudgetten overschreden worden, termijnen van uitvoering niet gehaald worden en dat jaargrenzen onbedoeld worden gepasseerd. Door de planning van het verloop van investeringen - waarin inzichtelijk is voor welk bedrag het budget uitgeput gaat worden - kan inzicht worden verkregen in een eventuele vertraging bij de uitvoering van het project.

Om te voorkomen dat investeringsbudgetten keer op keer door een begrotingswijziging worden opgevoerd, kunnen hierover afspraken met de raad worden gemaakt. Afsproken kan worden dat budgetten die langer dan 3 jaar uitlopen, vrij vallen. Als het investeringsbudget toch nog langer nodig is, moet het college dit aan de raad voorleggen door een budgetvoorstel.

Notitie Overhead 2023

De Notitie overhead 2023 is een actualisatie van de Notitie overhead uit 2016 en gaat in op de inhoud en reikwijdte van het begrip 'overhead' zoals voorgeschreven in artikel 1 van het Besluit begroting en verantwoording ('BBV'). Daarnaast wordt in deze notitie duiding gegeven aan de onderwerpen die in directe relatie met de overhead staan.

Aanvankelijk werd vanaf 2016 gebruik gemaakt van de definitie zoals deze werd toegepast binnen Venster voor bedrijfsvoering ('VvB'). Met de actualisatie van de notitie wordt die verbinding losgelaten, maar niet verbroken. De definitie van overhead is binnen VvB een dynamisch begrip en past, als zodanig, bij de doelstellingen van dit platform. Het is een nuttig instrument voor het uitwisselen van best practices en het vergelijken van organisaties. De commissie BBV is echter van mening dat de aanhaking bij VvB geen duurzame definitie oplevert, terwijl deze wel noodzakelijk is voor de rechtszekerheid. Met name ten aanzien van de lokale heffingen is er behoefte aan een eenduidige, duurzame basis. Vanwege deze opvatting komt in deze notitie de definitie van overhead meer uitgebreid aan de orde. Door deze definitie te gebruiken kan een meer eenduidig inzicht worden gegeven in de lasten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden.

Deze geactualiseerde notitie geeft een overzicht van de regelgeving inzake de overhead en geeft op een aantal punten een nadere toelichting. Deze geactualiseerde notitie is van toepassing vanaf de begroting 2025.

Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken 2023

Deze Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken 2023 is een actualisatie van de Notitie grondbeleid uit 2019.

Vanwege de invoering van de Omgevingswet is een actualisatie noodzakelijk. Alle wijzigingen in de notitie die te maken hebben met de Omgevingswet treden in werking gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Alle overige wijzigingen treden in werking met ingang van begrotingsjaar 2025. Toepassing met ingang van de jaarrekening 2024 is mogelijk maar niet verplicht. Voor de tussenliggende periode is de notitie uit 2019 leidend aangevuld met het addendum uit december 2022 inzake warme gronden.

In bijlage 12 van de notitie is een overzicht opgenomen van consequenties van de sinds 2016 doorgevoerde wetswijzigingen.

Naast aanpassingen in terminologie vanwege wijzigingen in wet- en regelgeving heeft de invoering van de Omgevingswet met name gevolgen voor de verslaggevingsaspecten bij faciliterend grondbeleid. Deze notitie gaat met name in op gemeentelijke grondexploitaties en faciliterend grondbeleid. In deze nieuwe notitie is rekening gehouden met de strekking van alle gegeven antwoorden uit de vraag- en antwoordrubriek. De commissie BBV verwerkt alle aandachtspunten voortkomend uit de vraag- en antwoordrubriek in haar notities. Ook voor deze Notitie grondbeleid zijn, aanvullend op de wijzigingen als gevolg van de invoering van de Omgevingswet, enkele verduidelijkingen doorgevoerd die vanuit de vraag- en antwoordrubriek naar voren zijn gekomen.

Notitie rente 2023

In de Notitie rente 2023 wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en –baten in de begroting en jaarstukken. Doelstelling van deze notitie is het bevorderen van een eenduidige handelwijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering), stimuleren dat gemeenten de (verwachte) werkelijke rentelasten opnemen in de begroting en de jaarstukken en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie).

De belangrijkste wijziging betreft de rentetoerekening aan de grondexploitaties. Vanaf 2016 was in verband met de invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) voor grondexploitaties de rentetoerekening gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage over het vreemde vermogen. In de praktijk hanteert de Belastingdienst een andere toerekening van rente aan de grondexploitaties. Hiermee is de noodzaak voor een afwijkend rentepercentage voor grondexploitaties vervallen en ligt het voor de hand de renteomslag ook te gebruiken voor de rente aan de grondexploitaties. In het publiekrechtelijke kostenverhaal bij faciliterende grondexploitaties moet overeenkomstig de Omgevingswet voor de rentetoerekening wel een ander rentepercentage worden gehanteerd. Bij kostenverhaal op basis van een overeenkomst kunnen uiteraard ook afspraken worden gemaakt over het verrekenen van rente. De hoogte van het rentepercentage is dan onderdeel van de afspraken in de overeenkomst en kan afwijken van de omslagrente.

De bepalingen en richtlijnen van deze notitie treden in werking met ingang van het begrotingsjaar 2025. Eerdere toepassing bij de begroting 2024 is toegestaan. Met het verschijnen van deze notitie wordt de eerdere versie (gepubliceerd in 2017) buiten werking gesteld.

Notitie structurele en incidentele baten en lasten 2024

In 2024 is deze notitie aangevuld naar aanleiding van de publicatie van de Notitie incidenteel-structureel voor het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) van 21 november 2023. Hierin zijn afspraken vastgelegd en verduidelijkingen opgenomen over de verschillende vraagstukken die onder de noemer incidenteel/structureel worden geschaard. Het wordt gemeenten door de financieel toezichthouders met ingang van 2024 onder voorwaarden toegestaan om het surplus van de algemene reserve ruimer in te zetten. Hierbij wordt benadrukt dat het BBV en de uitingen van de commissie BBV als leidend worden bestempeld bij de uitleg van het begrip incidentele baten en lasten.

Deze notitie bevat een nieuw hoofdstuk dat specifiek gericht is op raadsleden. Op grond van artikel 189 Gemeentewet ziet de raad erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Hiervan kan de raad afwijken indien aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht.

Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Met reëel evenwicht wordt bedoeld dat de geraamde baten en lasten in de begroting en meerjarenraming volledig en realistisch zijn. De gemeente moet zich rekenschap geven van daadwerkelijk te verwachten groei of afname van baten en lasten.

Voor het inzicht in de financiële positie op korte en langere termijn is het voor de raad van groot belang om een goed beeld te hebben van het structureel begrotingssaldo. Ook bij het nemen van besluiten met grotere financiële gevolgen is het van belang dat raadsleden kunnen zien wat de gevolgen daarvan zijn op langere termijn.

Doel van deze notitie is om het onderscheid tussen incidentele en structurele baten en lasten te verduidelijken, zodat de begrippen 'incidenteel' en 'structureel' meer eenduidig toegepast worden. In mei 2026 is door de commissie BB een nieuwe notitie incidentele baten en lasten gepubliceerd die in werking treedt vanaf begrotingsjaar 2027. De wijzigingen betreffen 1 stellige uitspraak en 2 aanbevelingen. De stellige uitspraak is vereiste toelichting op de incidentele baten en lasten. De aanbevelingen betreffen een advies om een grensbedrag op te nemen in de financiële verordening en om het format te gebruiken uit de notitie. Deze stellige uitspraak en aanbevelingen worden reeds toegepast binnen de gemeente Echt-Susteren.

Kadernota rechtmatigheid (BBV)

De commissie BBV geeft via de kadernota rechtmatigheid haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording van de decentrale overheden conform artikel 75, lid 2 BBV.

De kadernota rechtmatigheid wordt door de commissie BBV geactualiseerd als de ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. Voor de jaarrekening 2023 was hier aanleiding toe omdat in aansluiting op de aanpassing van de Gemeentewet en Provinciewet het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties in de IBI-nieuwsbrief 121 heeft geadviseerd de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening 2023 op te nemen. Met ingang van het verslagjaar 2023 wordt de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders ('college') voor de rechtmatigheid benadrukt doordat het college een verantwoording over rechtmatigheid afgeeft in plaats van de accountant. Deze wijziging komt voort uit het rapport 'Vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeenten' van de commissie Depla. Het uitgangspunt van de wetgever is dat de reikwijdte van de verantwoording door het college niet wijzigt ten opzichte van de situatie waarin de accountant een oordeel gaf.

Naar aanleiding van het eerste verslagjaar 2023 waarin de rechtmatigheidsverantwoording 2023 was opgenomen heeft de commissie vragen, ervaringen, aanbevelingen en adviezen ontvangen. Deze hebben geleid tot aanpassingen in deze Kadernota rechtmatigheid 2024. Deze kadernota bevat een hoofdstuk dat specifiek gericht is op raadsleden. Op grond van artikel 213 Gemeentewet stelt de raad bij verordening regels vast voor de controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie. Deze verordening waarborgt dat de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie wordt getoetst.

De commissie merkt op dat de kadernota bewust niet (meer) is gericht op de accountantscontrole. Dit is het gevolg van het verdwijnen van het separate oordeel van de accountant over rechtmatigheid.

3. Ontwikkelingen

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de ontwikkelingen die in 2027 en volgende jaren op ons afkomen. Het is uitdrukkelijk de bedoeling een realistisch beeld neer te zetten over de financiën van onze gemeente. Deze kadernota kan dienen als discussiestuk om na te gaan welke maatregelen genomen kunnen worden, om het gezonde en voorzichtige financiële beleid van de gemeente voort te zetten. Opgemerkt wordt dat de beschreven ontwikkelingen een momentopname zijn.

De inhoud van deze kadernota moet dan ook gezien worden als dynamisch. Zodra er ontwikkelingen zijn, wordt de informatie bijgesteld en wordt de raad geïnformeerd door een raadsinformatiebrief of wordt de laatste stand van zaken verwerkt in de 1^e begrotingswijziging 2027.

In de financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet is opgenomen dat posten, kleiner dan € 50.000, niet toegelicht hoeven te worden. Omdat er maar 1 post in deze kadernota staat die kleiner is dan € 50.000 is ervoor gekozen om alle posten toe te lichten. Subsidies worden te allen tijde toegelicht ook al is het bedrag lager dan € 50.000.

Programma's 1 Bevolking en bestuur

- 3.1.1 Ontvlechten samenwerking Visit Zuid- Limburg

Per 1 januari 2026 is het taakgebied Marketing & Branding (M&B) binnen de gemeentelijke organisatie anders ingericht. M&B is losgekoppeld van Communicatie en gepositioneerd als strategisch taakgebied, met als doel de zichtbaarheid, herkenbaarheid en aantrekkingskracht van de gemeente Echt-Susteren verder te versterken. De inzet richt zich onder meer op de doorontwikkeling van het merk Het Smalste Stukje Nederland (HSSNL) en op het strategisch begeleiden van andere brandingstrategieën binnen de gemeente. De voorgestelde koerswijziging is budgettair neutraal en wordt mogelijk gemaakt door het herbestemmen van bestaande middelen die reeds worden gebruikt voor (regio)marketing, promotie en vrijetijdseconomie. Door het aflopen van het convenant met Visit Zuid-Limburg per 1 januari 2027 ontstaat ruimte om de huidige jaarlijkse bijdrage van € 81.393 vanaf 2027 gericht in te zetten voor de eigen marketing & branding van Echt-Susteren. Hierdoor kan de zichtbaarheid, herkenbaarheid en naamsbekendheid van de gemeente structureel worden vergroot, wat bijdraagt aan economische groei en versterking van de lokale economie.

Programma 2 openbare orde en veiligheid

- 3.2.1 Bijdrage Veiligheidsregio Limburg-Noord

Op basis van de begroting 2027 van de Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN) moet de bijdrage vanaf 2027 verhoogd worden met € 192.170 vanwege loon- en prijsindex. De verhoging komt ten laste van de stelpost toekomstige verplichtingen CAO.

Voor het Functioneel Leeftijdsonslag (FLO) bij de brandweerbijdrage moet de gemeente vanaf 2027 een bijdrage betalen. De gemeentelijke bijdrage voor FLO is meegenomen in de begroting 2027 van de VRLN. Het bedrag is nog afhankelijk van de resultaatbestemming bij de jaarrekening 2025 maar voorzichtigheidshalve wordt het bedrag uit de begroting 2027 meegenomen bij de kadernota. Indien de bijdrage FLO lager wordt, dan wordt dit verwerkt in de 1e bestuursrapportage 2027. Ook deze bijdrage komt ten laste van de stelpost toekomstige verplichtingen CAO.

Programma 3 Beheer openbare ruimte

- 3.3.1 Investerings groot onderhoud Julianatunnel

In het kader van de samenwerking met ProRail ten aanzien van het groot onderhoud aan de Julianatunnel wordt verwacht dat op termijn aanvullende onderhoudsmiddelen noodzakelijk zijn. Dit groot onderhoud staat bij ProRail gepland voor de periode medio 2029–2030.

De exacte renovatiekosten en de financiële gevolgen hiervan zijn nog onvoldoende in beeld. ProRail werkt, in samenwerking met de gemeente, de komende periode de projectomvang, technische vereisten en kostenramingen verder uit. Zodra deze gegevens beschikbaar zijn, wordt de raad nader geïnformeerd over de noodzakelijke middelen.

Programma 4 Onderwijs

Geen mutaties

Programma 5 Cultuur en Sport

- **3.5.1 Iedereen kan Sporten Midden-Limburg**

De gemeente neemt samen met de andere gemeenten in Midden-Limburg deel aan het programma Iedereen kan Sporten, dat mensen met een beperking ondersteunt bij het vinden van passend sport- en beweegaanbod en bijdraagt aan inclusie in sport en bewegen. De bijdrage per gemeente wordt berekend over het aantal inwoners en is al meerdere jaren niet aangepast. Door stijgende uitvoeringskosten wordt de bijdrage per inwoner verhoogd van € 0,35 naar € 0,50. Daarmee wordt het tekort vanaf 2027 € 6.000 per jaar.

- **3.5.2 Sportakkoord**

Het landelijke Sportakkoord II loopt eind 2026 af. Het is nog niet duidelijk op welke manier de samenwerking en ondersteuning na 2026 wordt voortgezet. De gemeente neemt deel aan het sportakkoord en ontvangt hiervoor middelen van het Rijk. Met deze middelen worden lokaal activiteiten uitgevoerd die bijdragen aan meer sporten en bewegen, zoals ondersteuning van sportverenigingen, inclusieve sport en samenwerking tussen sport, onderwijs en zorg. In 2026 bedraagt deze bijdrage € 20.492.

De activiteiten die vanuit het sportakkoord worden uitgevoerd dragen bij aan de doelstellingen van het gemeentelijk sport- en beweegbeleid en zijn van structurele waarde voor sportverenigingen en inwoners. Om deze inzet te behouden wordt voorgesteld om vanaf 2027 structureel € 25.000 per jaar op te nemen in de begroting.

Programma 6 Sociaal domein

- **3.6.1 Sociaal boekhouder**

In september 2023 is de gemeente vanuit het minimabeleid gestart met het tweejarig pilotproject Sociaal boekhouder. De sociaal boekhouder weet de inwoner te vinden, biedt inzicht en overzicht in de bestaande regelingen en vult een leemte in de aanwezige dienstverlening van de gemeente. De werkzaamheden van de sociaal boekhouder vereisen - mede gelet op een duurzame, laagdrempelige en maatschappelijk goed verbonden toegang - een structurele inzet. In navolging van de toezegging tijdens de raadsvergadering d.d. 13 november 2025, wordt voorgesteld om deze functie formatief structureel te maken. Hiermee is een bedrag gemoeid van € 95.000 structureel.

Programma 7 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Geen mutaties

Programma 8 Omgevingsrecht

Geen mutaties

Programma 9 Economische zaken en grondexploitaties

Geen mutaties

Programma 10 Algemene dekkingsmiddelen

- 3.10.1 Coalitieakkoord

Op 1 mei 2026 is ingestemd met het nieuwe coalitieakkoord "Doen wat nodig is. Sterke kernen en een gemeente die werkt" voor de periode 2026-2030. In het coalitieakkoord is een aantal punten opgenomen die een financiële impact hebben en verwerkt moeten worden in deze kadernota 2027.

Met ingang van 2027 wordt de hondenbelasting afgeschaft. De baten worden structureel afgeraamd met € 179.500. Conform de afspraken over de kosten verdeelmethode met BsGW is het pas mogelijk om de uitvoeringskosten later te verlagen. De bijdrage aan BsGW voor de uitvoeringskosten wordt vanaf 2029 structureel met € 13.800 afgeraamd.

De toeristenbelasting wordt vanaf 2027 met € 0,50 per persoon per nacht (p.p.p.n.) verhoogd. De belasting voor overnachtingen voor arbeidsmigranten wordt met € 0,25 p.p.p.n verhoogd. De toeristenbelasting wordt structureel met € 100.000 verhoogd.

De OZB-stijging is de afgelopen jaren achtergebleven bij de inflatie. De gemeente is echter de laatste jaren wel geconfronteerd met kostenontwikkelingen. Het OZB-tarief wordt in 2027 éénmalig extra verhoogd met 20% voor zowel woningen als voor bedrijven. Vanaf 2028 wordt de jaarlijkse indicatieve stijging van het OZB-tarief 3,5% per jaar voor woningen en 4% voor bedrijven. Voor woningen is de geraamde stijging in 2027 € 1.317.359. Voor de jaren erna is dit 2028 € 1.141.833, 2029 € 1.179.921 en 2030 € 1.200.570. Voor de bedrijven (eigenaren) is deze stijging 2027 € 499.070, 2028 € 392.430, 2029 € 408.127 en 2030 € 424.452. Voor de bedrijven (gebruikers) is deze stijging 2027 € 285.599, 2028 € 43.519, 2029 € 45.260 en 2030 € 47.070. Over de reeds geraamde areaaluitbreiding is geen indexatie gerekend.

De extra inkomsten door de OZB-stijging worden onder andere gebruikt voor de gemeenschapshuizen en voor onderwijshuisvesting. De financiële verwerking van de gemeenschapshuizen van onderwijshuisvesting is verwerkt in de 1^e bestuursrapportage 2026.

4. Financiële vertaling ontwikkelingen

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Programma 1				
3.1.1 Uitvoering Uitwerking Recreatief Toeristisch beleid	81.393	81.393	81.393	81.393
3.1.1 Kabinet - Marketing en Communicatie	-81.393	-81.393	-81.393	-81.393
Programma 2				
3.2.1 Crisisbeheersing	23.320	23.320	23.320	23.320
3.2.1 Brandweer	84.247	84.247	84.247	84.247
3.2.1 Volksgezondheid	84.603	84.603	84.603	84.603
3.2.1 Gemeentelijke bijdrage FLO	96.190	96.190	37.887	37.887
3.2.1 Stelpost toekomstige verplichtingen CAO	-288.360	-288.360	-230.057	-230.057
Programma 3				
3.3.1 Groot onderhoud Julianatunnel			P.M.	P.M.
3.10.1 Afschaffen hondenbelasting	179.500	179.500	179.500	179.500
Programma 5				
3.5.1 Iedereen kan Sporten	6.000	6.000	6.000	6.000
3.5.2 Sportakkoord	25.000	25.000	25.000	25.000
Programma 6				
3.6.1 Doorbelasting salarissen - Sociaal boekhouder	95.000	95.000	95.000	95.000
Programma 9				
3.10.1 Verhoging toeristenbelasting	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Programma 10				
3.10.1 OZB-eigenaren niet woningen	-499.070	-392.430	-408.127	-424.452
3.10.1 OZB-gebruikers niet woningen	-285.599	-43.519	-45.260	-47.070
3.10.1 OZB-eigenaren woningen	-1.317.359	-1.141.833	-1.179.921	-1.200.570
3.10.1 Bijdrage BsGW - afschaffen hondebelasting			-13.800	-13.800
Totaal	-1.896.528	-1.372.282	-1.441.608	-1.480.392

5. Financiële recapitulatie

Financieel levert deze kadernota het volgende beeld op:

1e Bestuursrapportage 2026

Meerjarig vloeien uit de 1^e bestuursrapportage 2026 de volgende financiële consequenties voort:

	2027	2028	2029	2030
01. Bevolking en bestuur	-	-	-	-
02. Openbare orde en veiligheid	-	-	-	-
03. Beheer openbare ruimte	31.047	30.606	30.164	29.723
04. Onderwijs	88.713	119.534	333.312	720.558
05. Cultuur en sport	-	-	-	-
06. Sociaal domein	-	-	-	-
07. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	-	50.000	50.000	-
08. Omgevingsrecht	-	-	-	-
09. Economische zaken en grondexploitatie	-	-	-	-
10. Algemene dekkingsmiddelen	-498.000	-113.000	-47.000	-26.000
Overhead	108.000	108.000	108.000	108.000
<i>Subtotaal</i>	-270.240	195.139	474.476	832.281
Mutaties onder de € 50.000	164.552	166.504	168.457	170.410
Totaal programma's	-105.688	361.644	642.934	1.002.691

Het nieuwe beschikbare begrotingsaldo na de mutaties van de 1^e bestuursrapportage 2026 en kadernota 2027:

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Begrotingssaldi na 1e bestuursrapportage 2026	-257.940	358.392	627.894	978.399
Nieuw saldo met kadernota	-2.154.468	-1.013.890	-813.714	-501.993

Negatieve bedragen zijn positieve saldi.

6. Meerjareninvesteringsprogramma 2027-2030

Omschrijving van de investering	bedrag	bijdragen	netto investering	afschr. termijn	jaar Inv.	boekw eind 2027	kap lasten 2028	boekw eind 2028	kap lasten 2029	boekw eind 2029	kap lasten 2030	boekw eind 2030	kap lasten 2031
2027													
Renovatie schoolgebouwen basisonderwijs	1.000.000		1.000.000	25	2027	1.000.000	60.000	960.000	59.200	920.000	58.400	880.000	57.600
Susteren riool	1.000.000		1.000.000	60	2027	1.000.000	36.667	983.333	36.333	966.667	36.000	950.000	35.667
Susteren wegen	1.000.000		1.000.000	50	2027	1.000.000	40.000	980.000	39.600	960.000	39.200	940.000	38.800
Susteren riool	617.875		617.875	60	2027	617.875	22.655	607.577	22.449	597.279	22.244	586.981	22.038
Susteren wegen	617.875		617.875	50	2027	617.875	24.715	605.518	24.468	593.160	24.221	580.803	23.974
St. Joost riool	850.000		850.000	60	2027	850.000	31.167	835.833	30.883	821.667	30.600	807.500	30.317
St. Joost wegen	850.000		850.000	50	2027	850.000	34.000	833.000	33.660	816.000	33.320	799.000	32.980
St. Joost riool (aanvullend)	800.000		800.000	60	2027	800.000	29.333	786.667	29.067	773.333	28.800	760.000	28.533
St. Joost wegen (aanvullend)	800.000		800.000	50	2027	800.000	32.000	784.000	31.680	768.000	31.360	752.000	31.040
Roosteren riool (aanvullend)	1.100.000		1.100.000	60	2027	1.100.000	40.333	1.081.667	39.967	1.063.333	39.600	1.045.000	39.233
Roosteren wegen (aanvullend)	1.100.000		1.100.000	50	2027	1.100.000	44.000	1.078.000	43.560	1.056.000	43.120	1.034.000	42.680
Susteren west f2 riool	1.050.000		1.050.000	60	2027	1.050.000	38.500	1.032.500	38.150	1.015.000	37.800	997.500	37.450
Algemene verkeerstechnische aanpassingen	250.000		250.000	50	2027	250.000	10.000	245.000	9.900	240.000	9.800	235.000	9.700
Renovatie sportterreinen	310.000		310.000	10	2027	310.000	37.200	279.000	36.580	248.000	35.960	217.000	35.340
Totalen investeringen 2027	11.345.750	0	11.345.750			11.345.750	480.570	11.092.095	475.497	10.838.439	470.424	10.584.784	465.351
2028													
Renovatie schoolgebouwen basisonderwijs	1.000.000		1.000.000	25	2028			1.000.000	60.000	960.000	59.200	920.000	58.400
Susteren west wegen	300.000		300.000	50	2028			300.000	12.000	294.000	11.880	288.000	11.760
Susteren west riool	2.000.000		2.000.000	60	2028			2.000.000	73.333	1.966.667	72.667	1.933.333	72.000
Gebiedsvisie Roosteren/Oud Roosteren riool	1.429.500		1.429.500	60	2028			1.429.500	52.415	1.405.675	51.939	1.381.850	51.462
Gebiedsvisie Roosteren/Oud Roosteren wegen	1.429.500		1.429.500	50	2028			1.429.500	57.180	1.400.910	56.608	1.372.320	56.036
Susteren riool	475.125		475.125	60	2028			475.125	17.421	467.206	17.263	459.288	17.105
Susteren wegen	475.125		475.125	50	2028			475.125	19.005	465.623	18.815	456.120	18.625
Rotonde Oude Rijksweg Noord/Provinciale weg	1.000.000		1.000.000	50	2028			1.000.000	40.000	980.000	39.600	960.000	39.200
Algemene verkeerstechnische aanpassingen	250.000		250.000	50	2028			250.000	10.000	245.000	9.900	240.000	9.800
Renovatie sportterreinen	310.000		310.000	10	2028			310.000	37.200	279.000	36.580	248.000	35.960
Totalen investeringen 2028	8.669.250	0	8.669.250					8.669.250	378.555	8.464.080	374.451	8.258.911	370.348
2029													
Susteren wegen	500.000		500.000	50	2029					500.000	20.000	490.000	19.800
Susteren riool	500.000		500.000	60	2029					500.000	18.333	491.667	18.167
Algemeen wegen	1.500.000		1.500.000	50	2029					1.500.000	60.000	1.470.000	59.400
Algemeen riool	1.500.000		1.500.000	60	2029					1.500.000	55.000	1.475.000	54.500
Algemene verkeerstechnische aanpassingen	250.000		250.000	50	2029					250.000	10.000	245.000	9.900
Renovatie sportterreinen	310.000		310.000	10	2029					310.000	37.200	279.000	36.580
Totalen investeringen 2029	4.560.000	0	4.560.000							4.560.000	200.533	4.450.667	198.347
2030													
Susteren wegen	2.350.000		2.350.000	50	2030							2.350.000	94.000
Susteren riool	2.350.000		2.350.000	60	2030							2.350.000	86.167
Roosteren wegen	650.000		650.000	50	2030							650.000	26.000
Roosteren riool	650.000		650.000	60	2030							650.000	23.833
Algemeen wegen	1.500.000		1.500.000	50	2030							1.500.000	60.000
Algemeen riool	1.500.000		1.500.000	60	2030							1.500.000	55.000
Algemene verkeerstechnische aanpassingen	250.000		250.000	50	2030							250.000	10.000
Renovatie sportterreinen	310.000		310.000	10	2030							310.000	37.200
Totalen investeringen 2030	9.560.000	0	9.560.000							0	0	9.560.000	392.200
Totalen	34.135.000	0	34.135.000			11.345.750	480.570	19.761.345	854.052	23.862.520	1.045.409	32.854.361	1.426.246